Ч. 258. Пятниця 16 (29) падолиста 1901. Рік XI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(До ситуациї.— З парляментарних комісий.— Напрям політики Сполучених Держав).

Як зачувати ческо-німецкі угодові конференциї розпічнуть ся в часі сьвяточних ферий. До тих конференций не привязують ніяких надій, бо як Чехи так і Німці не проявляють охоти до згоди. — Переговори з Словінцями і Русинами, аби взяли назад свої наглі внесеня що до університетів, увінчали ся успіхом о стілько що і Словінці і Русини згодили ся заміните свої внесеня на звичайні під услівєм, що инші сторонництва в палаті згодять ся, аби ті внесеня відступити сейчас шкільній комісиї. Внесенє о ческий університет на Мораві поставлене ческими народними социялістами не буде тепер поставлене, бо богато ческих послів відкликали свої підписи на внесеню.

В буджетовій комісиї, на оногдашнім засіданю, в дальшім ході дискусиї над етатом безпосередних податків, виступив пос. Козловский против австрийского фіскалізму. Бесідник вносить резолюцию, котра висказує потребу виданя окремого закона про податкових екзекуторів та їх аґенди. Домагає ся, щоби перед дорученєм платничого наказу предкладано сторонам рахунки з виказом височини і титулу податкових заплат. Дальше жадає реорґанізациї податкових урядів, і запитує міністра скарбу, які вчинено до тепер досьвіди зі стяганєм податків посередством почтових щадничих кас. Також жадає відшкодованя для громад за стяганє податків у відношеню до скількости полагоджених актів. Жадає відписаня податкових залеглостий, і підносить, що Галичина анї в сегорічнім, анї в буджеті слідуючого року не одержала анї одної нової ґімназиї, взагалі жадного наукового заведеня, жадного нового окружного суду, а натомість два податкові уряди, та апелює до міністра, щоби він заспокоїв справедливі жаданя для Галичини. — Промовляли ще Вуковіч, Штайнвендер і Дершата, а відтак міністер скарбу відповідав на заміти бесідн. В дальшій дискусиї промовляли з галицких послів: др. Бик, що стапув в обороні перетяжених податками міст, і посол Гурский, котрий виказував, що не можливо дальше удержати теперішного стану, в якім краєві додатки виносять 66% безпосередних податків, повітові до 35%, а громадскі до 25%, а навіть більше. Правительство повинно в сім напрямі вести досліди і як найскорше старати ся зарадити лиху. Буджетова комісия покінчила дискусию про безпосередні податки.

Зелізнича комісия радила передвчера над правительственним предложенєм дотично будови босаньских зелізниць. Вибрано субкомітет і єму передано предложенє до справозданя. В загальній дискусиї пос. Еленбоґен остро критикував правительственне предложенє, доказуючи, що оно увзглядняє інтереси Угорщини, а не Дальматиї. Просто незрозумілим є, як можна жадати від австрийского парляменту, щоби в височині 70% причинив ся до будови угорскої зелізниці. Бесідник вносить перейти до дневного порядку над сим проєктом. Також пос. Сіленний заявив ся против проєкту з політичних і комунікацийних взглядів. Австрия мусить бути независимою від Угорщини під комунікацийним взглядом. Бесідник ставить резолюцию, щоби правительство підприняло студиї для будови окремої дальматиньскої зелізниці.

На бенкеті нюйорскої торговельної палати виголосив секретар державний Гай в одвіт на тоаст довшу промову, в котрій висказав весь напрям політики американьскої. Після єго заяви полудново-американьскі републики можуть бути переконані о щирости становища Сполучених північних Держав, що ті не наміряють анї їх посілостий загарбувати, анї непрошені мішати ся до їх справ. Америка хоче в приязни жити зі всіми державами. Під взглядом економічним і торговельним мусить ступати наперед, заключати договори оперті на взаимности. Америка прямує до отвореня вільної дороги торговли цілого сьвіта, а її інтереси на Тихім океанї так важні і великі, як і кождої другої держави. Кабель, що тепер проведе ся через Тихий океан і канал Істмійский, послужить до ужитку всіх цивілізованих народів, але мусить позістати виключною власностию і під виключною контролею Америки. Гай закінчив заявою, що як пок. Мек-Кінлї, так і теперішний президент Русвельт знає добре, що американьский нарід — то величезна сила, так в ділах воєнних як і в справах мира, однак тая сьвідомість сили не спонукає єго, щоби схотів котрій-будь, слабшій чи сильнійшій державі, яким-небудь способом вчинити яку кривду або права її нарушити.

3)

Дещо про тютюн і куренє.

(Культурно-історична розвідка з увзглядненєм гиґієни.)

Написав К. Вербин.

(Дальше.)

В міру того як ширило ся куренє і заживанє табаки, росло і значінє самої ростини, та показувала ся і потреба плянтованя її на більші розміри. Перші проби садженя тютюну на більші розміри роблено аж на острові Ява в 1601 р. В 15 літ опісля привезено перше насінє сего тютюну до Аммерсфорту в Голяндиї. В 1630 р. саджено вже тютюн в Бавариї, в 1697 в Гесиї, а ще пізнїйше в Ірляндиї а навіть і в Шкоциї.

В теперішних часах садять вже тютюн в Азиї, Америцї і Европі. Управа тютюну вимагає не лиш богато заходу, але й великого знаня; длятого з плянтациї тютюну можуть мати найлїпші доходи лиш інтелїґентні плянтатори, але й менше інтелїґентні мають з него незлий заробок, скоро лиш вивчились практично ходити коло него. Найважнїйша річ в плянтациї тютюну відповідний ґрунт і добре насінє; длятого в краях де єсть монополь тютюневий, заряди тютюну вже самі старають ся о то, щоби плянтаторам доставити доброго насїня, і длятого піхто не сьміє уживати иншого, чиш то, яке єму доставить заряд тютюневий. Найважнїйші роди тютюну суть: тютюн вірджіньский або простий, великолистий маріляндский, пенсильваньский, котрий свого часу найбільше саджено у нас і на Угорщинї, і так званий „бакун“ або на Угорщинї „кападоґанї“. З тих родів розмножено опісля всілякі відміни, котрі в плянтациї тютюну грають важну ролю. Так єсть н. пр. специяльно галицка відміна „галицкий тютюн“, що росте над Прутом, а котрого листє єсть значно грубе і товсте та має свій окремий запах, котрий робить єго придатним на табаку. Длятого то й галицку табаку називають в цілій Австро-Угорщинї „загально улюбленою“.

В плянтациї тютюну уважає ся очевидно найбільше па листє, і не лиш після того вибирає ся відповідні роди до плянтациї, але опісля й сортує ся тютюн після листя, і то не лиш після самої величини, але й після того, чи то листє спідне, чи середнє, чи горішнє. Найбільше зважає ся на то, щоби листє було придатне до обвиваня циґарів з верха. До краяня беруть вже менше красне листє.

В нинїшних часах садять найбільше тютюну в Сполучених державах північної Америки; єсть то заразом і найлїпший та й найдорожший тютюн. Для вивозу мають найбільше значінє удільні держави: Кентеке, Вірджінія, Оґайо, Маріленд і Фльоріда. Лиш в одній Каліфорниї тютюн не хоче добре удавати ся, а хоч і там єго садять, то однакож уживають єго лиш до митя овець. Після статистичних дат з послїдних літ, збирають в Сполучених державах північної Америки що року около 250 міліонів кільоґрамів тютюневого листя. В торговли американьским тютюном займають найперше місце міста: Ню-Йорк, Бальтіморе Бостон, Річмонд і Новий Орлеан. Сам Ню-Йорк вивозить річно майже половину всего тютюну, отже около 125 міліонів кільоґрамів, а більша часть з того іде до Німеччини і Австро-Угорщини. В Сполучених державах єсть нинї більше як 17.000 фабрик, котрі виробляють лиш самі циґара, а около 1200 фабрик, що роблять краяний тютюн. В тих фабриках працює більше як 160.000 робітників.

Управа тютюну в Австро-Угорщинї сягає аж до половини сїмнайцятого столїтя, і мусїла очевидно вже добре оплачувати ся, коли в 1670 роцї заведено монополь тютюневий. Нинї садять тютюн в Австро-Угорщинї в слїдуючих краях: в Галичинї, на Угорщинї, в Семигородї, в Хорватиї і Славониї, та потрохи й полудневім Тироли. В сім послїдним краю господарі, що садять тютюн, не сушать єго самі, лиш віддають зелене листє до державних фабрик.

Дуже цікаву звістку про управу і фабрикацию тютюну в Галичинї в тих часах, коли наш край прилучено до Австриї, знаходимо в книжці: „Briefe über den itzigen

Новинки.

Львів дня 29 го падолиста 1901.

— З львівскої аепархії. О. Евг. Шухевич, парох в Красові, дістав канон. інституцию на Підберізцї, а о. Свст. Радкевич, завідатель Підберізець, поставлений завідателем в Красові. — О. Мих. Яцкевич, парох Хоросна, дістав презенту на Білоголови і консистория віднеслась до намістництва о згоду на его інституцию. — Президия намістництва згодилась на інституцию о. Ігн. Глїбовицкого на Ілів, а консистория візвала его до інституциї. — Завідателем в Краснопущи іменований Єромонах о. Юстин Озимкевич. — О. Ник. Семенів, сотрудник парохії сьв. Варвари у Відни, дістав завідательство там, а о. Алексей Базюк, докторанд у Відни, іменований сотрудником сего прихода. — О. Петро Патрило, сотрудник в Доброводах, дістав сотрудництво в Кобиловолоках. — Правительство асигнувало платню для прив. сотрудників на дальший один рік в Долгім (дек. теребовельского), Острові (дек. ходорівского), Підмихайлю, Печеній і Журавні. — На конкурс розписані: з речинцем до 25-го н. ст. грудня с. р. Заруде дек. тернопільского; до 12-го н. ст. січня 1902 р. парохія сьв. Варвари у Відни, а до 20-го січня Красів дек. щирецкого, і місточко Буськ. — Для рукополаганя в пресвитери визначено речинець на день 17-го н. ст. грудня, в котрім то дни кандидати мають о 8-ій годинї рано в архикатедр. церкви вислухати служби Божої, а потому в митрополичім ординаряті лично явитись. Прошеня мають ся внести до митроп. ординарията найдальше до 7-го н. ст. грудня включно через дотичний деканальний уряд.

— Вибори до тернопільскої ради повітової з міста Тернополя відбули ся онигди. Вибрані одноголосно: Л. Пунчерт, др. Ст. Мандель, дир. Е. Михаловский, І. Інгвер, др. Ляндесберґ, др. Горовіц і Н. Шіц. — З курії найвисше оподаткованих вибраний Рудольф Ґаль, властитель дібр і парового млина в Тернополи.

— Дирекция почт оповіщує: З днем 20-го падолиста с. р. отворено при ц. к. урядї почтовім у Львові 15 (Богданівка) і при ц. к. урядї почтовім в Печеніжинї стацию телеграфу з ограниченою службою денною. — Дальше оповіщує о введеню вже в житє нових складниць почтових в слїдуючих місцевостях: Ляшки, сполучені з урядом почтовим в Родатичах; Олеша, сполучена з урядом почтовим в Товмачи; Новосілка Костюкова, сполучена з урядом почтовим в Королївцї; Переволока, сполучена з урядом почтовим в Бучачи; Ясенівцї, сполучені з урядом почтовим в Золочеві; Дуплиска сполучені з урядом почтовим в Угнові.

— Археольоґічний музей. Впреосв. митрополит Шептицкий засновав археольоґічний музей в рускій духовній семинариї у Львові. На музей призначено поки-що одну салю, в котрій помістять ся старинні предмети і рукописи, церковні грамоти, метрики, різьби, пляни, рисунки і фотографії старших церков.

— Нове мінеральне жерело. При копаню кирницї коло купелевого заведеня в Криници найдено жилу мінеральної води, котрої скількість обчислено на яких 47.000 лїтрів денно.

— Рідке торжество відбуло ся в Рипінї, де — як доносить місцева часопись Echa Płockie — прибуло рівночасно до церкви по благословенє сїм пар супружеских по 50-лїтнім спільним пожитю. Прибули іменно: Франц (85 рік житя) і Францїшка (71) Коморковскі, Валентий (78) і Мариянна (77) Копроскі, Іоан (73) і Текля (74) Хмілевскі, Михаіл (73) і Мариянна (67) Вартицкі, Йосиф (73) і Йосифа (71) Паньківскі, Франц (72) і Юлїя (73) Силаковскі, Казимир (72) і Катерина (72) Січковскі. На інтенцию ювилатів відправив о. декан Смоленьский в переповненій церкви торжественну службу Божу.

— Дивна судьба одної родини. То хиба дуже рідкий случай, щоби в одній родинї майже рівночасно відбував ся дївичий вечер і заглянула смерть, та щоби були разом весїлє, хрестини і похорон. А так стало ся в Бобреку на Шлеску. Там у одного господаря, котрий женив ся другий раз, відбував ся дївич-вечер або т. зв. по нїмецки „польтерабенд"; на другий день мало відбути ся весїлє. Як-раз того вечера, коли відбував ся дївич вечер, его віддана донька привела на сьвіт дитину, та на жаль нещасте хотїло, що мати незадовго по тім померла. На другий день, коли дїдо новонародженої дитини, яко молодий їхав до церкви, щоби там повінчати ся, забрав з собою і дитину, щоби єї охрестити, а рівночасно і замовити похорон для доньки.

— Виновників нечуваного зьвірства, про котре ми вчера доносили, засудив вже суд в Марбурзї. Глухо-нїмого Фр. Льовреца, шурина убитого селянина Томи Ґерміча, засуджено на кару смерти через повішенє, теща Ґерміча дістала 12 лїт тяжкої вязницї, єго жінка чотири літа тяжкої вязницї, а другого шурина Йосифа Гольца також глухонїмого увільнено.

— Господарске віче. З Тернополя пишуть: На господарскім вічу, яке відбуло ся тут передвчера з нагоди ювилею філії „Просьвіти", взяло участь звиш 700 осіб, а межи ними було понад 30 сьвящеників. По отвореню віча проф. Мостовичем вибрано головою о. Івана Воляньского пароха з Острівчика, а секретарювали селяни Остапчук і Криса. По відчитах п. Короля „про молочарство" і п. Бородайкевича „про пасїчництво" розвинула ся займаюча дискусия, в котрій забирали голос сьвященики і многі селяни. При кінци віча роздавано селянам господарскі знаряди і насїнє, даровані Головним Зарядом „Просьвіти" зі Львова. Вечером відбув ся ювилейний концерт в салї „Сокола". Всї точки проґрами випали удачно, а на окреме признанє заслугує „Тернопільский Боян".

— З станїславівскої епархії. Завідателем коломийского деканата іменований о. Павло Глїбовицкий. — На конкурс з речинцем 15-ого січня виставлено парохію Ясенів горішний косівского деканата. — Консистория віднесла ся до президиї Намістництва о згоду на каноп. інституцию о. Сев. Шанковского на парохію Чабарівка. — Конкурсовий іспит здали оо.: Стефан Алїмурка, Брон. Вергановский, Григ. Боднарук, Ярослав Билиньский, Софр. Глїбовицкий, І. Калитчук, Клим. Кульчицкий, Конст. Ласїйчук, Григ Процик і Ол. Русин. — О. Андр. Федик увільнений від управи парохії в Раранче на Буковинї. — Введені оо.: Омелян Лопушаньский яко експозит в Медусі, Іван Палагицкий яко експозит в Раранчи на Буковинї, Лука Іванців, яко приват. сотрудник в Гнїльчі, др. Григорий Хомишин яко завідатель в Коломиї, Володимир Величковский, яко четвертий катедральний сотрудник в Станиславові, Володимир Микицей, яко другий катедральний сотрудник в Станиславові, Ярослав Бородайкевич, яко третий катедральний сотрудник в Станиславові, Евстахій Шмериковский, яко перший катедральний сотрудник в Станиславові, Михайло Андрийшин, яко прив. сотрудник в Ворвулинцях, Софрон

Zustand von Galizien", виданій в Липску 1786 р. В трийцять осьмім листі, під заголовком: „Фабрика тютюну у Винниках", безіменний автор ось що розказує:

„Найзамітнїйшою в краю єсть фабрика тютюну у Винниках, милю дороги від Львова, під зарядом державы. Ц. к. адміністрацию тютюну заведено в Галичинї в 1778 році (отже шість лїт по прилученю Галичини до Австрії) і випущено жидам Мошкови Ґоніґови та Иоскови Шренкови в аренду. Фабрика була сперш у у Львові, в давнім домі конвіктовім, але що то був за тїсний і за слабий будинок, то в 1779 р. перенесено фабрику до Винник до тамошного замку. Там отже фабрикує ся весь тютюн, там єсть 36 машин до краяня, фабрика пачок, дуже просторі маґазини на листє тютюневе, та на всілякі рода готового вже тютюну. Улаженє тої фабрики коштувало 39.000 фльоренів (риньских).

„Коли заведено в краю ц. к. адміністрацию тютюневу, викуплено весь тютюн, який де був і дуже велику часть з него спалено, бо був незадлий. За листє після рода і доброти плачено по 5, 6 до 7 фльоренів. Давнїйше була продукция листя тютюневого далеко більша, як тепер, так, що богато тисячів сотнарів вивожено за границю. Причиною, що продукция так значно упала, має бути то, що адміністрация тютюнева платить дуже низьку цїну за листє. За границю, до чужих країв вже зовсім не вивозять, до країв коронних лиш дуже мало. Тепер продукують річно 30, 36 до 40.000 сотнарів листя.

„Листє тютюневе, щоби добре удало ся, потребує чорної чистої, товстої землї, яку в Галичинї можна часто знайти, а також потреба щоби близько була ріка. Зі взглядів на доброту ділять галицкий тютюн на три кляси: 1) Запрутский (автор Нїмець називає его по нїмецки „Zaprater" — читай: „Цапратер"); — 2) днїстерский; — 3) подільский. — Запрутский має листє серцевате, кругле, під пальцями чути, що оно густе, набите, товсте і має в собі богато салїтри. Сей тютюн, як многі доказують, перевисшає угорский і віржінський, і дуже подібний до турецкого. Він дає дуже добрий тютюн до куреня; его до табаки не уживають. Сей тютюн продукує в найбільшій скількости і найлїпшої якости двір в Рудниках (Нїмець пише Rudaiky) і в Мінекс над рікою Брот на границі Буковини, (Брот — Нїмець пише Broth — єсть очевидно ріка Прут; але що то за місцевість Мінекс — автор пише „Minex" — годї вгадати).

„Днїстерский тютюн — каже автор дальше — росте над рікою Днїстром, має широке, довге тонькe листє малої ваги, котре з поверховности подібне дуже до віржінського листя. З него роблять рівно добру табаку як і тютюн до куреня. Найлїпший і в найбільшій скількости того рода тютюн доставляють двори в Коропци і Маріямполи.

„Подільский тютюн росте на цїлім Поділю а найлїпший над рікою Серетом. Єго листє єсть велике і легке та дає найлїпшу табаку. Сей тютюн садить найбільше двір в Кверверогроді (автор пише Querverogrod — що се за місцевість, годї вгадати; хиба може Червоногород).

„В роцї 1780 побудовано нові маґазини в Станїславові, Коломиї і Чорткові (Нїмець пише Zartkow — Царткоє), котрі всї разом коштували 20.000 фльоренів. Два перші суть з дерева, побудовані в квадрат і на три поверхи високі. Кождий з них може змістити в собі 24.000 сотнарів. Третий маґазин то старий замок, котрий держава віднаймає від старости Садовского за 400 фльоренів річно. В нім єсть місця на 22.000 сотнарів. При кождім з тих маґазинів єсть один фактор, один контрольний писар, один ваговий (Wagmeister) і 5 до 6 наставників.

„Листє тютюневе купують після степеня его доброти і на жаль майже що року єсть в цїнї зміна. В 1780 р. плачено за сотнар: найлїпшого тютюну 5 фльоренів; середного 3 фльоренів 45 крейцарів, за послїд 2 фльор. 30 кр. В 1781 р.: за сотнар найлїпшого 4 фльор. 30 кр., середного 3 фльор. 15 кр., за послїд 2 фльор. Кілько зиску дає тютюн в Галичинї, від коли держава взяла его в свою адміністрацию, видко найлїпше із сего: Приходів було в однім роцї 986.890 фльоренів, розходів 650.012, а чистого зиску 336.878 фльоренів.

Щоби забезпечити собі відповідну скількість продуцентів листя і завести при закупнї якийсь порядок, заведено слїдуючий спосіб: Кождий, хто садить тютюн, мусить з початком марта на місци, де садить, подати окружному ревізорови на письмі довготу і ширину поля, і дістає від него друковану ліценцию, котру мусить предложити урядникови маґазиновому, коли відставляє листє до маґазину. Час достави листя до маґазину, установлено инший для підданих (селян), инший для дворів, а инший для сьвящеників. Від дня 15 грудня аж до 15 лютого відбирають листє від підданих, а від 16 лютого до 15 мая від дворів. Весь тютюн, який би знайшли поза тим часом достави у когось дома, зарав конфіскують. Жиди, двірска служба, двори і сьвященики купували давнїйше тютюн від підданих о половину дешевше як тепер платить ся і заробляли на нім грубо; тепер то заказано. Кождий підданий мусить свій тютюн особисто відставити до маґазину і дістає свої гроші на руку. За доставу платять єму від сотнаря і милї по 4 крейцарі. Найбільше тютюну доставляють під-

Глібовицкий (катихит в Заліщиках), яко приватний сотрудник тамже, Ярослав Марчак, яко прив. сотр. в Жабю-Слупейка. — Відпустку для покріпленя здоровля одержали оо. Ол. Сабат з Річки на 2 неділі і Григ. Конкольняк з Заріча на 3 місяці. — Консистория віднесла ся до правительства о назначене дотациї з реліґ. фонда, для приватних сотрудників в Соколівці, косівского деканата на один рік, в Мельници, дек. кудринецкого, на час душпастирства теперішного пароха і в Радчі, станиславівского деканата. — Титул стола одержали скінчені богослови Леонтий Лушпиньский і Николай Ґутковский. — Рукоположенє в пресвитери одержали: Леонтий Коростіль і Ярослав Ґієроним Марчак. — Цертифікат для учащаня на богосл. студиї одержали Волод. Рожаньский на перший і Михайло Гаврилюк, на другий рік богословія. — Правительство назначило дотацию для приватного сотрудника в Зарічу, на один рік.

— **Страшна сцена на улици в Парижи.** На площи оперовій в Парижи єсть завсїгди велика глота; туди переїздять всїлякого рода вози, фіякри, екіпажі, омнїбуси, самоїзди і т. п., а рух возів реґулюють там в той спосіб, що коли з одного боку їде ряд возів, то з другого на перехрестно мусять другі чекати, аж в першім ряді зробить ся прогалина. Серед площі стоїть поліцян і дає знак возам, котрі мають чекати. Отже між возами, котрі поліцян задержав, була дня 26 с. м. одна замкнена каритка. Нараз приступає до неї якийсь чоловік, отвирає дверцї, стає на ступени і стріляє три рази з револьвера до середини. З карити випало на асфальтовий брук двоє людий головами в долину. Поліцян арештував убийника, котрий стояв на місци і дивив ся на все спокійно. Коли поліцян вів его до арешту, убийник сказав до него: „Я пімстив ся і забив мою жінку і єї любаса“. Жінку занесли до недалекої каварнї. Она мала рану в чолї, з котрої текла кров і добував ся мозок; смертельно ранену занесено єї до шпиталю. Єї любас мав також рану в голові, і згинув відразу. Убийник називає ся Тіон і єсть помічником купецким, літ 31. На поліциї сказав він: Я зімстив ся на тій нужденници і єї любасї. Ще два місяцї тому назад я підглянув їх обоє. А що я маю троє дітий, то я просив єї, щоби она жила дальше зі мною. Она обіцяла, але не додержала слова. Жила з тим чоловіком, він пекар і називає ся Блянден. Нинї рано видів я, як она сїдала з Бляндeном до карити. Я пішов за ними і коли віз станув на площи оперовій я стрілив три рази до них.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 28 падолиста. Між пос. Вольфом і проф. Зайдлем відбув ся вчера поєдинок на пістолєти. Оба суперники вийшли цїло з поєдинку і розстали ся не подавши собі руки.

Відень 29 падолиста. Тутешна Morgen Ztg. доносить, що розийшла ся поголоска, немов би король Александер наміряв розвести ся з королевою Драґою.

Льондон 28 падолиста. Кіченер доносить з Преториї, що ґен. Нокс забрав до неволї майже цїлий віддїл команданта Бурів Жуберта, зложений з 36 людий. Між полоненими єсть також Жубер.

Будапешт 28 падолиста. Угорский сойм приймив вчера значною більшостию голосів проєкт адреси до Корони.

Льондон 28 падолиста. Льорд Сельсбері занедужав і не встає з ліжка.

Рим 28 падолиста. Палата послів розпочала вчера на ново наради.

Надіслане.

— **(Віденьске товариство огрійницї і добродійности).** З року на рік стає наплив глядаючих помочи в часї зимових місяців до огрійницї, де одержують теплу страву і притулок чим раз більшим, так, що віденьске товариство огрійницї і добродійности лише з найбільшим напруженєм може виповнити всї вимоги. Щоби отже підперти гуманїтарне стремленє того товариства, уділило єму ц. к. мініістерство скарбу дозволу на устроєнє льотериї з льосами на 1 К, котра обіймає 2300 виграних і головну виграну в квоті 40.000 К. а котрої тягненє відбуде ся дня 16 січня 1902.

— **Правдивий, чистий мід** єсть не лиш великим присмаком і здоровою поживою, але також і знаменитим ліком як для старших людий так і для дітий, розуміє ся, уживаний в міру і відповідно. Але вистерігати ся треба, щоби не купувати меду т. зв. столового, котрий дуже часто єсть лиш мішаниною сиропу з маленькою частию меду. Такий фальшований мід пізнати легко по его смаку і хто коли їв правдивий чистий мід, а скоштує фальшований, то пізнасть его зараз по смаку. Такий мід тягне ся звичайно як рідке тїсто і не цукроватіє так як мід правдивий. Хто би хотів мати знаменитий мід, нехай напише до П. Корінeвича, ем. учителя в Іванчанах, а дістане у него мід десеровий і курацийний 5 кільо по 6 К. 60 с. франко. До кождого замовленя додає ся даром і оплатно брошурку проф. дра Т. Цїсельского під заголовком: Własności odżywiające i lecznicze miodu.

Курс львівский.

Дня 27-ого падолиста 1901.		платять К. с.	жадають К. с.
I. Акциї за штуку.			
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .		525·—	535·—
Банку гал. для торгов. по 200 зр.		350·—	380·—
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси		518·—	528·—
Акциї гарбарнї Ряшів		—·—	100·—
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.		400·—	420·—
II. Листи заставні за 100 зр.			
Банку гіпот. 4% корон		89·30	90·—
Банку гіпот. 5% преміов.		109·50	—·—
Банку гіпот. 4½%		97·10	97·80
4½% листи застав. Банку краєв.		99·—	99·70
4% листи застав. Банку краєв. .		92·—	92·70
Листи застав. Тов. кред. 4% . . .		93·—	93·70
„ „ 4% льос. в 41½ літ.		93·—	93·90
„ „ 4% льос. в 56 літ.		90·30	91·—
III. Облїґи за 100 зр.			
Пропінацийні гал.		96·10	96·80
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.		101·—	101·70
„ „ „ „ 4½ %		98·50	99·20
Зелїз. льокаль. „ 4% по 200 кор.		92·—	92·70
Позичка краєв. з 1873 по 6%		—·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.		92·80	93·50
„ „ м. Львова 4% по 200К.		87·30	88·
IV. Льоси.			
Міста Кракова . . . . , . .		75·—	80·—
Міста Станиславова		—·—	—·—
Австр. черв. хреста	Курс віденський	50·—	51·—
Угорск. черв. хреста		24·—	24·80
Іт. черв. хрес. 25 фр.		22·10	24·—
Архік. Рудольфа 20К.		62·—	—·—
Базиліка 10 К		15·60	16·60
Joszif 4 К.		7·—	6·50
Сербскі табакові 10фр.		8·—	10·—
V. Монети.			
Дукат цїсарский		11·17	11·35
Рубель паперовий		2·53	2·55
100 марок нїмецких		117·—	117·50
Доляр америк.		4·80	5·—

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

дані; двори і сьвященики не богато більше як 5.000 сотнарів.

Отсе маленький образ тютюнового промислу в Галичинї при кінци 18 столїтя. Видко з него, що наші селяни в тодішних часах бодай чи не в значно більшій мірі займали ся управою тютюну як нинї. Та й здаєсь мусїли мати з него добрий заробок, коли більшу часть всего тютюну они доставляли.

Підчас коли в краях австрийскої корони управа і промисл тютюневий були з давен давна монополем, Угорщина не знала того аж до 1850. На Угорщинї садив тютюн хто хотів, садили і поменші господарі і властителї великих посїлостий. Був час, коли на Угорщинї задля управи тютюну угорскі маґнати на своїх просторих землях поселяли кольонїстів. В Банатї та в комітатах арадскім, ганадскім, бекешкім і чонґрадскім віддавали они поселенцям землю на 15 до 30 лїт під тим условєм, що они будуть садити тютюн. Кожда родина дїставала якусь часть землї: місце на хату, поле, сїножать і пасовиско, а за то обовязувала ся поставити хату і будинки господарскі і засадити 3 до 6 морґів поля тютюном, а проче поле управляти для себе. За ту землю платив кольонїст тютюном: із зібраного тютюну мусїв він що найменше давати половину властителеви ґрунту. За проче поле мусїв кольонїст платити або грішми, або давати десятину, або відробляти, а крім того там, де такі кольонїсти утворили громаду, мусїли ще платити всї податки громадскі. Так було ще в першій половинї минувшого столїтя.

Була то свого рода тютюнева панщина, якої мабуть не було під ту пору нїгде в Европі. Коли контракт скінчив ся, то поселенець мусїв розібрати хату і всї будинки господарскі, забрати собі материял і віддати землю так, як єї дістав. Можна собі легко уявити, що значили такі условя. Припустїм, що такий поселенець видержав на місци хоч би лиш 15 лїт; колиж минув час, то ти небоже розбирай хату і всї будинки та іди в сьвіт куди хочеш, а нї, то віддавай все властителеви ґрунту і ставай у него на службу. Люди були зразу кинулись до тих кольоній тютюневих, але опісля покидали їх і розбігали ся.

В подібний спосіб робило й правительство на Угорщинї. Щоби забезпечити собі робітників до управи тютюну на державних ґрунтах, а тим самим і придбати собі материял до фабрикациї і так зробити ся независимим від мадярских маґнатів, котрі неохотно продавали свій тютюн державним фабрикам, постановило було правительство в 1843 р. заложити на своїх великих доменах в Банатї та в комітатах арадскім і чонґрадскім тютюневі кольонії. Кождій родинї, що обовязала ся садити тютюн давано в Банатї по 16 морґів, на Угорщинї по 20 до 25 угорских морґів (1200 квадр. сяжнів). Кольонїсти обовязували ся на визначеній для них земли садити що року в Банатї 3, на Угорщинї 4 угорскі морґи тютюну. За наданий їм ґрунт платили они що року тютюном даючи половину з него; за прочі ґрунти мусїли платити чинш по 3—4 риньски. Коли пізнїйше показало ся, що мала родина поселенця не була в силї обробити тільки поля засадженого тютюном, то зменшено їм управу тютюну на півтора морґа, на Угорщинї на два а чинш за тютюневі поля не брано вже тютюном, лиш обтягано з тих гроший, які они дїставали за тютюн, коли єго привезли до маґазину.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).